

Таблиця 1

Урожайність зерна гороху залежно від рівня мінерального удобрення та інокуляції насіння, т/га, 2011-2013 р.

Варіант досліджу	Урожайність зерна за вологості 14 %, т/га			Середнє за 3 роки
	2011	2012	2013	
Контроль	2,77	1,52	1,98	2,09
N ₂₀ P ₇₀ K ₈₂	3,38	1,83	2,44	2,55
N ₁₀ P ₇₀ K ₈₂	3,29	1,78	2,40	2,49
P ₇₀ K ₈₂	3,14	1,77	2,28	2,40
Ризогумін	3,09	1,65	2,14	2,29
Ризогумін + N ₂₀ P ₇₀ K ₈₂	3,82	1,91	2,62	2,78
Ризогумін + N ₁₀ P ₇₀ K ₈₂	3,66	1,83	2,57	2,69
Ризогумін + P ₇₀ K ₈₂	3,37	1,82	2,47	2,55

Прибавка урожайності зерна щодо контролю від застосування мінеральних добрив, мікробіологічного препарату комплексної дії Ризогумін та їх поєднання становила 0,31-0,46 т/га, 0,20 т/га і 0,46-0,69 т/га відповідно.

Таким чином, поєднання інокуляції насіння та внесення мінеральних добрив дозою діючої речовини N₂₀P₇₀K₈₂ дозволяє покращити умови формування асиміляційного апарату, підвищити його фотосинтетичну продуктивність, темпи накопичення органічної біомаси рослинами і як наслідок збільшити урожайність зерна гороху до 2,78 т/га.

Список використаних джерел

1. Кушнір, О. М. Формування продуктивності гороху залежно від технологічних прийомів вирощування в умовах Правобережного Лісостепу України [Текст] : Дис. ... канд. с.-г. наук : 06.01.09 / О. М. Кушнір. – Інститут кормів УААН. – Вінниця, 2005. – 188с.
2. Ничипорович, А. А. Фотосинтетическая деятельность растений в посевах [Текст] / А. А. Ничипорович, Л. Е. Строганова, М. П. Власова – М.: АН СССР, 1969. – 137 с.
3. Доспехов, Б. А. Методика полевого опыта с основами статистической обработки результатов исследований [Текст] / Б.А. Доспехов. – М. : Колос, 1985. – 416 с.

Іванців Руслана

м.н.с.

Інститут сільського господарства Карпатського регіону НААН
с. Оброшино, Львівська обл.

**СТВОРЕННЯ ВИХІДНОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ СЕЛЕКЦІЇ ПАЖИТНИЦІ
БАГАТОРІЧНОЇ (*LOLIUM PERENNE L.*)**

Серед багаторічних трав високими потенційними можливостями відзначається пажитниця багаторічна (*Lolium perenne L.*), один із найбільш поширених низових злаків на культурних пасовищах. Вона однаково цінна як для сінокісного, так і пасовищного використання, адже уже в рік сівби утворює прекрасну дернину з багатьма вегетативними і генеративними пагонами. Разом з тим високу

продуктивність пажитниці багаторічної можуть забезпечити тільки нові сучасні сорти [1; 3].

Для створення нових сортів потрібний вихідний матеріал, який одержують використовуючи різновидності культурних і диких форм рослин, проводячи гібридизацію та викликаючи штучні мутації. Крім дикорослих форм і місцевих популяцій які під дією умов зовнішнього середовища пройшли довготривалий природний добір, адаптувалися до умов конкретної зони, слід використовувати у селекційній практиці і вітчизняні сорти, які характеризуються високою продуктивністю [2].

У наших дослідженнях одним із завдань було провести оцінку сорто-зразків за урожайністю зеленої маси та виходом сухої речовини, якості кор-му, облиствленості, інтенсивності відростання з весни і після укосів.

У 2015 році закладено колекційний розсадник пажитниці багаторічної із 13 сортозразків. У 2016 році нами проведено облік врожаю зеленої маси при пасовищному способі використанні (4 укоси) (табл. 1).

Таблиця 1

Продуктивність та її структурні елементи сортозразків пажитниці багаторічної в колекційному розсаднику (посів 2015 р., облік 2016 р.)

№ з/п	Сортозразки	Висота рослини, см	Добовий приріст, см	Облиствленість, %	Врожайність зеленої маси		
					т/га	% до St	± до St
1	Осип (St)	23,8	0,73	76,8	20,9	100	-
2	№1089	24,7	0,74	77,1	26,3	126	+5,5
3	№1099	23,9	0,74	76,9	22,1	106	+1,3
4	№1529	23,8	0,76	77,0	24,4	114	+3,0
5	№1084	24,6	0,75	76,9	27,7	129	+6,3
6	Осип (St)	24,0	0,73	76,4	21,4	100	-
7	№907	24,0	0,74	76,9	21,6	101	+0,2
8	№1114	23,5	0,72	73,2	18,2	85	-3,1
9	№1085	24,2	0,69	77,3	21,8	106	+1,3
10	№1086	24,0	0,74	77,9	25,9	126	+5,4
11	Осип (St)	23,9	0,75	77,21	20,5	100	-
12	№942	24,1	0,71	77,4	22,3	109	+1,8
13	№1098	24,5	0,71	72,1	24,5	110	+4,0
14	№1092	24,4	0,76	77,4	23,1	106	+1,3
15	№1088	24,3	0,74	77,3	22,2	102	+0,4
16	Осип (St)	24,0	0,74	77,0	21,8	100	-

Як для трав пасовищного так і сінокісного типу використання важливими показниками є інтенсивність добового приросту та висота травостою, які безпосередньо впливають на врожайність рослин та придатність сортів до механізованого збирання. При пасовищному способі використання травостою за висотою рослин виділився сортозразок № 1089 – 24,7см. Слід відмітити, що цей показник коливався в межах 23,5 – 24,7 см. Добовий приріст склав 0,69 – 0,76 см. Найвищим цей показник був у № 1529 – 0,76 см, найнижчим у № 1114 – 0,69 см. Рослини пажитниці багаторічної характеризуються доброю облиствленістю, яка при даному способі використання становила 75,2 – 77,4 %.

За результатами досліджень встановлено, що за урожайністю зеленої маси та сухої речовини всі сортозразки (за винятком № 1114) перевищили стандарт відповідно на 0,2 – 6,3 та 0,03 – 1,77 т/га. За вмістом протеїну (13,7 %) виділився № 1088 (табл. 2).

Таблиця 2

Врожайність сортозразків пажитниці багаторічної у колекційному розсаднику за пасовищного способу використання (посів 2015р.)

№ п/п	Сортозразки	Врожайність сухої речовини			Вміст протеїну в сухій речовині, %
		т/га	% до St	± до St	
1	Осип (St)	5,03	100	-	13,0
2	№1089	6,60	131	+1,56	13,2
3	№1099	5,33	106	+0,30	13,1
4	№1529	5,89	114	+0,68	13,3
5	№1084	6,92	135	+1,77	13,4
6	Осип (St)	5,15	100	-	13,1
7	№907	5,17	100	+0,02	12,9
8	№1114	3,40	96	-1,75	13,1
9	№1085	5,30	101	+0,33	13,1
10	№1086	6,46	107	+1,53	13,5
11	Осип (St)	4,93	100	-	13,0
12	№942	5,36	109	+0,43	13,2
13	№1098	6,02	122	+1,09	12,9
14	№1092	5,58	106	+0,32	13,1
15	№1088	5,39	101	+0,03	13,7
16	Осип (St)	5,26	100	-	13,6

Список використаних джерел

1. Бабиц, А. О. Кормові і лікарські рослини в ХХ – ХХІ століттях [Текст] / А. О. Бабиц. – К. : Аграрна наука, 1996. – 822 с.
2. Зінченко, О. І. Кормовиробництво : навчальне видання [Текст] / О. І. Зінченко – К. : Вища школа, 2005. – 448с.
3. Молоцький, М. Я. Селекція і насінництво сільськогосподарських рослин: Підручник [Текст] / М. Я. Молоцький, С. П. Васильківський, В. І. Князюк, В. А. Власенко. – К. : Вища освіта, 2006. – 463 с.

